

Психологічні науки

УДК 159.922

Перепелюк Тетяна Дмитрівна, к. псх.н., доцент,

доцент кафедри психології

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини, perepeluk17@gmail.com

Козак Ольга Юріївна, викладач кафедри психології

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини, kozakolha30@gmail.com

ІНТЕГРОВАНІСТЬ ПРОФЕСІЙ ТИПУ «ЛЮДИНИ-ЛЮДИНА» У РІЗНОМАНІТНІ СФЕРИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Проблема становлення фахівця у сучасному світі має ряд чинників та відповідних проблем, які пов'язані з їх типологізацією та аналізом психологічних особливостей професійної кваліфікації. Професії типу «людина-людина» мають надзвичайно важливу значущість для розвитку суспільства. Існує класифікація типів професій на основі відмінностей у предметах праці, знаряддях праці, меті та умовах праці професії можуть відноситись до певних типів, відділів, класів та груп. З огляду на різноманітні типології, кожен професію можна привести у відповідність до коду або профілю – тобто визначити до якого типу вона відноситься й за яким критерієм класифікується. Залежно від предмета праці, всі професії можна схематично розділити на п'ять типів, що і запропонував академік Є.О. Клімов разом з колегами. Кожна професія має свій основний тип, але також може інтегруватися до типу «людина-людина». Наприклад, бандурист, дизайнер (людина-художній образ), програміст, перекладач (людина-знакова система), еколог, кінолог (людина-природа), містобудівник, фахівець із телекомунікацій (людина-техніка).

Прогресивний розвиток сучасного суспільства сприяє підвищенню значущості професіям саме типу «людина-людина». І особливо тих з них, які мають перетворюючий характер щодо особистості інших людей (вчителі, викладачі, психологи, менеджери-керівники, соціальні працівники, бізнес-тренери тощо). Особливості роботи та вимоги до фахівців із вказаних професій за останні 20 років зазнали значних змін у зв'язку із кардинальною трансформацією соціально-політичного та економічного ладу у нашій країні, а також із все більш інтенсивною інтеграцією України до світової спільноти [1].

Е. Ф. Зеєр відзначає, що соціально-економічні перетворення, які відбуваються у суспільстві, ставлять нові вимоги до особистості фахівця. На перший план висувається здатність бути суб'єктом свого професійного розвитку, самостійно знаходити вирішення соціально і професійно значущих проблем в умовах дійсності, яка швидко змінюється [2].

Досліджуючи сучасні вимоги до фахівця в умовах інформаційних, технічних, технологічних та психологічних нестандартних ситуацій у соціальних і виробничих сферах, учені вказують на необхідність оволодіння не лише спеціальними здібностями, уміннями та особистісними властивостями, які сприятимуть ефективності трудового процесу а і засвоєння нової інформації та нового професійного досвіду, які безпосередньо не мають відношення до основного типу професії.

Зокрема, одна з найбільш популярних професій психолог має на меті підготовку фахівців у різноманітних сферах професійної діяльності, які опосередковані від типу професій «людини-людина», але зважаючи на специфічність бурхливого розвитку різних галузей постає необхідність у допомозі кваліфікованих психологів у відповідній професійній галузі, наприклад, менеджмент, реклама, промисловість, юриспруденція, надзвичайні ситуації, медицина, зоологія тощо. І перш за все фахівці інших галузей потребують консультативної, діагностичної та терапевтичної допомоги з боку

фахівця-психолога. Н. Ф. Шевченко, відзначаючи збільшення потреби суспільства у роботі психолога, вказує, що найбільшою вона є у сфері освіти, охорони здоров'я, армії, міліції, кадрових агентствах, державних структурах [3].

Значення фахівців типу професій «людина-людина» на сучасному розвитку України є неоціненним для формування духовного пласту українського народу. Л. В. Мова підвищення значущості психологічних професій вбачає у збільшенні потреби населення у кваліфікованій психологічній допомозі внаслідок проблем зумовлених нестабільністю існування та соціальною незахищеністю громадян [4].

Отже, саме професія психолога покликана допомогти і забезпечити формування та всебічний розвиток громадянина незалежно від професійної належності, сприяти підвищенню його професійного і морально-емоційного рівнів та навчити прийомам та способам самовиховання, самонавчання, самовдосконалення.

Список літератури

1. Кокун О.М. Психофізіологічне забезпечення становлення фахівця у професіях типу «людина-людина»: зміст та програма досліджень // Актуальні проблеми психології. – Т. V: Психофізіологія. Психологія праці. Експериментальна психологія. / За ред. С.Д. Максименка. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2008. – Вип. 8. – С. 65 – 73.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессионального развития: Учебн. пособие. – 2-е изд. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 240 с.
3. Шевченко Н.Ф. Формування професійної свідомості практичних психологів у системі вищої освіти: Автореф. дис... д-ра психол.

наук: 19.00.07 / Інститут психології ім. Г.С.Костюка АПН України.
– К., 2006. – 32 с.

4. Мова Л.В. Психологічні особливості забезпечення особистісної самореалізації майбутніх психологів у процесі фахової підготовки: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. – К., 2003. – 20с.